

УДК 658.012.2
 JEL classification: D24, L25, O12
[https://doi.org/10.31891/dsim-2026-13\(7\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2026-13(7))

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

НАЗАРЧУК Тетяна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та адміністрування,
 Хмельницький національний університет
<https://orcid.org/0000-0001-9153-0733>

ТЮРИНА Ніла

кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування,
 Хмельницький національний університет
<https://orcid.org/0000-0003-1337-1460>

У статті досліджено теоретико-методичні засади формування та реалізації механізму розвитку економічного потенціалу підприємства. Узагальнено наукові підходи до трактування економічного потенціалу підприємства та доведено доцільність його розгляду як багатовимірної, динамічної та адаптивної системи, інтегрованої у загальну систему управління підприємством. Запропоновано авторське визначення механізму розвитку економічного потенціалу підприємства як цілісної, багаторівневої системи взаємоузгоджених управлінських дій, інструментів і методів, спрямованих на поетапне нарощування та якісну трансформацію економічних можливостей підприємства з урахуванням змін зовнішнього середовища та стратегічних цілей розвитку. Сформовано структуру механізму розвитку економічного потенціалу підприємства.

Обґрунтовано доцільність застосування циклічної моделі механізму розвитку економічного потенціалу, яка забезпечує безперервність, адаптивність та узгодженість управлінських рішень. Розроблено алгоритм реалізації циклічної моделі та запропоновано методичний інструментарій оцінювання розвитку економічного потенціалу на основі інтегрального показника, що дозволяє здійснювати динамічний та порівняльний аналіз, результати якого слугують базою для прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: економічний потенціал підприємства, механізм розвитку, модель управління, управлінські рішення, сталий розвиток.

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF THE MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT OF AN ENTERPRISE'S ECONOMIC POTENTIAL

NAZARCHUK Tetiana, TIURINA Nila

Khmelnytskyi National University

The article investigates and substantiates the theoretical and methodological foundations for the formation and implementation of the mechanism for the development of an enterprise's economic potential under conditions of an unstable external environment and increasing competitive pressure. Scientific approaches to the interpretation of the enterprise's economic potential are generalized, and the expediency of considering it as a multidimensional, dynamic, and adaptive system integrated into the overall enterprise management system is justified. Research gaps related to the fragmentation of approaches to the development of economic potential and insufficient consideration of its cyclical nature are identified.

The author's definition of the mechanism for the development of an enterprise's economic potential is proposed as an integral, multi-level system of coordinated managerial actions, tools, and methods aimed at the gradual accumulation and qualitative transformation of the enterprise's economic capabilities, taking into account environmental changes and strategic development goals. The structure of the mechanism for the development of economic potential is formed, including its goals, principles, functions, tools, and implementation outcomes.

The expediency of applying a cyclical model of the mechanism for the development of economic potential is substantiated, as it ensures the continuity, adaptability, and consistency of managerial decisions. An algorithm for implementing the cyclical model is developed, and a methodological toolkit for assessing the development of economic potential based on an integral indicator is proposed. This approach enables dynamic and comparative analysis, the results of which serve as a basis for managerial decision-making.

Keywords: enterprise economic potential, development mechanism, management model, managerial decisions, sustainable development.

Стаття надійшла до редакції / Received 17.12.2025
 Прийнята до друку / Accepted 23.01.2026
 Опубліковано / Published 29.01.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Назарчук Тетяна, Тюріна Ніла

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах нестабільного зовнішнього середовища, посилення конкуренції та структурних трансформацій економіки особливої актуальності набуває проблематика забезпечення сталого розвитку підприємств. Ключовою передумовою такого розвитку є ефективне формування та використання економічного потенціалу підприємства, який визначає його здатність адаптуватися до змін, досягати стратегічних цілей та забезпечувати конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі. Це зумовлює підвищений інтерес науковців до дослідження сутності економічного потенціалу, його структури, механізмів управління та розвитку.

Разом із тим у практичній діяльності суб'єктів господарювання розвиток економічного потенціалу часто здійснюється фрагментарно, без системного підходу та чітко визначеного механізму управління. Це зумовлює необхідність наукового дослідження механізму розвитку економічного потенціалу підприємства як цілісної, багаторівневої та динамічної системи, інтегрованої у загальну систему управління підприємством.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика формування та розвитку економічного потенціалу підприємства широко висвітлена у роботах вітчизняних науковців.

У наукових доробках Богма О., Ганечко І., Лимар В. [1], Пілецька С., Коритько Т., Лукаржевська-Мялик В. [2], Хачатрян В. [3], Кобелева Т., Перерва П. [4], Орехова А. І. [5], Гнатківський Б. [6], Лисенко А., Коряк А. [7], Балахонова О. [8], Вовк О., Дудік А. [9], Завора О. [10], Потрашкова Л. [11], Гусаковська Т., Серeda О. [12], де економічний потенціал розглядається як сукупність ресурсних можливостей підприємства, здатних забезпечити досягнення поставлених цілей та формування економічних результатів, значна увага приділяється оцінюванню рівня економічного потенціалу, визначенню його структури та факторів впливу.

Попри значну кількість наукових публікацій, слід зазначити, що більшість досліджень носять фрагментарний характер і зосереджуються або на визначенні сутності економічного потенціалу, або на окремих його складових. Недостатньо розробленими залишаються питання формування комплексного механізму розвитку економічного потенціалу підприємства, який би інтегрував стратегічні, організаційні, економічні та інноваційні інструменти управління з урахуванням динаміки зовнішнього середовища.

Таким чином, аналіз наукових джерел свідчить про необхідність подальших досліджень, спрямованих на розробку цілісного механізму розвитку економічного потенціалу підприємства, який забезпечував би його адаптивність, ефективне використання ресурсів та стійке економічне зростання в умовах сучасних викликів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування сутності та структури механізму розвитку економічного потенціалу підприємства, визначення його ключових елементів, інструментів та напрямів реалізації в системі управління підприємством, а також оцінювання рівня його розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У сучасній науковій літературі економічний потенціал підприємства розглядається як складна, багатовимірна та динамічна категорія. Більшість авторів сходяться на думці, що економічний потенціал не зводиться виключно до сукупності наявних ресурсів, а підкреслюють здатність підприємства ефективно їх використовувати, відтворювати та трансформувати відповідно до стратегічних цілей і змін зовнішнього середовища [5,7,10].

Значну увагу у наукових дослідженнях також приділено структурі економічного потенціалу підприємства. У більшості робіт виділяються фінансовий, виробничий, кадровий, інноваційний та організаційний потенціали, взаємодія яких визначає загальний рівень економічних можливостей підприємства [5,6,12]. При цьому підкреслюється, що структура потенціалу не є статичною, а змінюється залежно від стадії життєвого циклу підприємства, умов функціонування та стратегічних пріоритетів [10].

Окремий напрям досліджень присвячено проблематиці формування економічного потенціалу. Науковці зазначають, що формування потенціалу є безперервним процесом, який передбачає акумулювання ресурсів, розвиток компетенцій, впровадження інновацій та створення сприятливих організаційно-економічних умов для ефективної діяльності підприємства [1,3]. У цьому контексті підкреслюється важливість стратегічного підходу, який дозволяє узгодити процес формування потенціалу з довгостроковими цілями підприємства [9].

Разом із тим у працях вітчизняних науковців дедалі більше уваги приділяється саме механізму розвитку економічного потенціалу підприємства. Розвиток потенціалу розглядається як якісна зміна його параметрів, що проявляється у зростанні ефективності використання ресурсів, підвищенні конкурентоспроможності та забезпеченні стійкого розвитку підприємства [2,8].

У наукових дослідженнях механізм розвитку економічного потенціалу, як правило, трактується як сукупність методів, інструментів, важелів і управлінських рішень, спрямованих на реалізацію та нарощування економічних можливостей підприємства [8]. Більшість дослідників виділяють його поетапний характер, що включає діагностику поточного стану потенціалу, виявлення резервів зростання, формування стратегії розвитку, реалізацію управлінських заходів та оцінювання досягнутих результатів [4,9].

У низці досліджень наголошується на ролі інновацій та креативної економіки у розвитку економічного потенціалу підприємства. Інноваційний потенціал розглядається як ключовий чинник довгострокового зростання, що забезпечує підвищення продуктивності, формування нових конкурентних переваг та адаптацію підприємства до змін зовнішнього середовища [2,4]. Також підкреслюється значення стратегічного управління, економіко-математичних й аналітичних методів оцінювання потенціалу у процесі його розвитку, що дозволяє обґрунтовано приймати управлінські рішення та забезпечувати ефективне використання ресурсів підприємства [11].

Попри значну кількість наукових публікацій, присвячених проблематиці економічного потенціалу підприємства, аналіз літературних джерел засвідчує наявність низки наукових прогалин. По-перше, у більшості досліджень економічний потенціал розглядається переважно з позицій його сутнісних характеристик або структурної декомпозиції, тоді як питання цілісного механізму його розвитку залишаються недостатньо систематизованими. По-друге, наявні підходи часто мають фрагментарний характер і зосереджуються на окремих складових потенціалу (фінансовій, інноваційній, кадровій тощо), без урахування їх комплексної взаємодії в процесі розвитку. По-третє, недостатньо уваги приділяється динамічному та адаптивному характеру механізму розвитку економічного потенціалу, зокрема його здатності реагувати на зміни зовнішнього середовища, трансформацію ринкових умов та стратегічних пріоритетів підприємства. По-четверте, досить мало досліджень, у яких механізм розвитку потенціалу інтегрується зі стратегічним управлінням та системою оцінювання результативності. Зазначене зумовлює необхідність подальшого наукового пошуку, спрямованого на формування комплексного, адаптивного та результату орієнтованого механізму розвитку економічного потенціалу підприємства.

На нашу думку, надаючи визначення механізму розвитку економічного потенціалу підприємства, потрібно акцентувати увагу на його багаторівневості, цілісності, етапності, адаптивності та стратегічно орієнтованості.

У нашому розумінні, механізм розвитку економічного потенціалу підприємства — це цілісна, багаторівнева система, яка складається із сукупності взаємоузгоджених управлінських дій, інструментів і методів, що забезпечують поетапне нарощування та якісну зміну економічних можливостей підприємства на основі ефективного використання ресурсів, розвитку компетенцій та адаптації до змін зовнішнього середовища з метою досягнення його стратегічних цілей.

З точки зору управлінського впливу, важливим є розуміння механізму розвитку економічного потенціалу підприємства як цілісної системи, що має мету, принципи, функції, інструменти та результати (рис. 1).

Метою формування механізму розвитку економічного потенціалу підприємства є забезпечення стійкого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності підприємства шляхом цілеспрямованого формування, нарощування та ефективного використання його ресурсних можливостей і компетенцій з урахуванням змін внутрішнього та зовнішнього середовища.

Досягнення зазначеної мети має ґрунтуватися на таких принципах:

- системності (розгляд економічного потенціалу як цілісної системи взаємопов'язаних елементів);
- стратегічної орієнтації (узгодження розвитку потенціалу з довгостроковими цілями та стратегією підприємства);
- адаптивності (здатність механізму реагувати на зміни зовнішнього середовища);
- безперервності розвитку (постійний характер процесу нарощування потенціалу);
- ефективності (досягнення максимального економічного результату за оптимально обґрунтованих витрат ресурсів);
- інноваційності (орієнтація на впровадження нових технологій, методів і управлінських рішень);
- узгодженості інтересів (баланс економічних інтересів власників, менеджменту, персоналу та інших стейкхолдерів).

Будучи інтегрованим у загальну систему управління, механізм розвитку економічного потенціалу виконує комплекс взаємопов'язаних функцій. Окрім традиційних — планування (формування цілей, завдань і програм розвитку економічного потенціалу); організування (забезпечення координації дій структурних підрозділів у процесі реалізації механізму розвитку); мотивування (формування мотиваційних механізмів щодо ефективного використання ресурсів; контролювання (моніторинг результатів реалізації механізму та коригування управлінських рішень), він виконує ще діагностичну та прогностичну функції.

Діагностична функція реалізується шляхом оцінювання поточного стану економічного потенціалу, виявлення його сильних і слабких сторін, за результатами якої виконується прогностична функція шляхом

прогнозування можливих напрямів розвитку потенціалу з урахуванням змін зовнішнього та внутрішнього середовища.

Реалізація механізму розвитку економічного потенціалу підприємства здійснюється за допомогою сукупності економічних, організаційних та управлінських інструментів, зокрема: стратегічне планування та бюджетування; фінансові інструменти (інвестиційне планування, управління витратами, оптимізація структури капіталу); інноваційні інструменти (цифровізація бізнес-процесів, технологічне оновлення); кадрові інструменти (розвиток компетенцій, система мотивації, управління знаннями); організаційні інструменти (реінжиніринг процесів, організаційний розвиток); інформаційно-аналітичні інструменти (KPI, Balanced Scorecard, економічний аналіз, аудит потенціалу), а також інструменти управління ризиками як складова забезпечення стійкості розвитку.

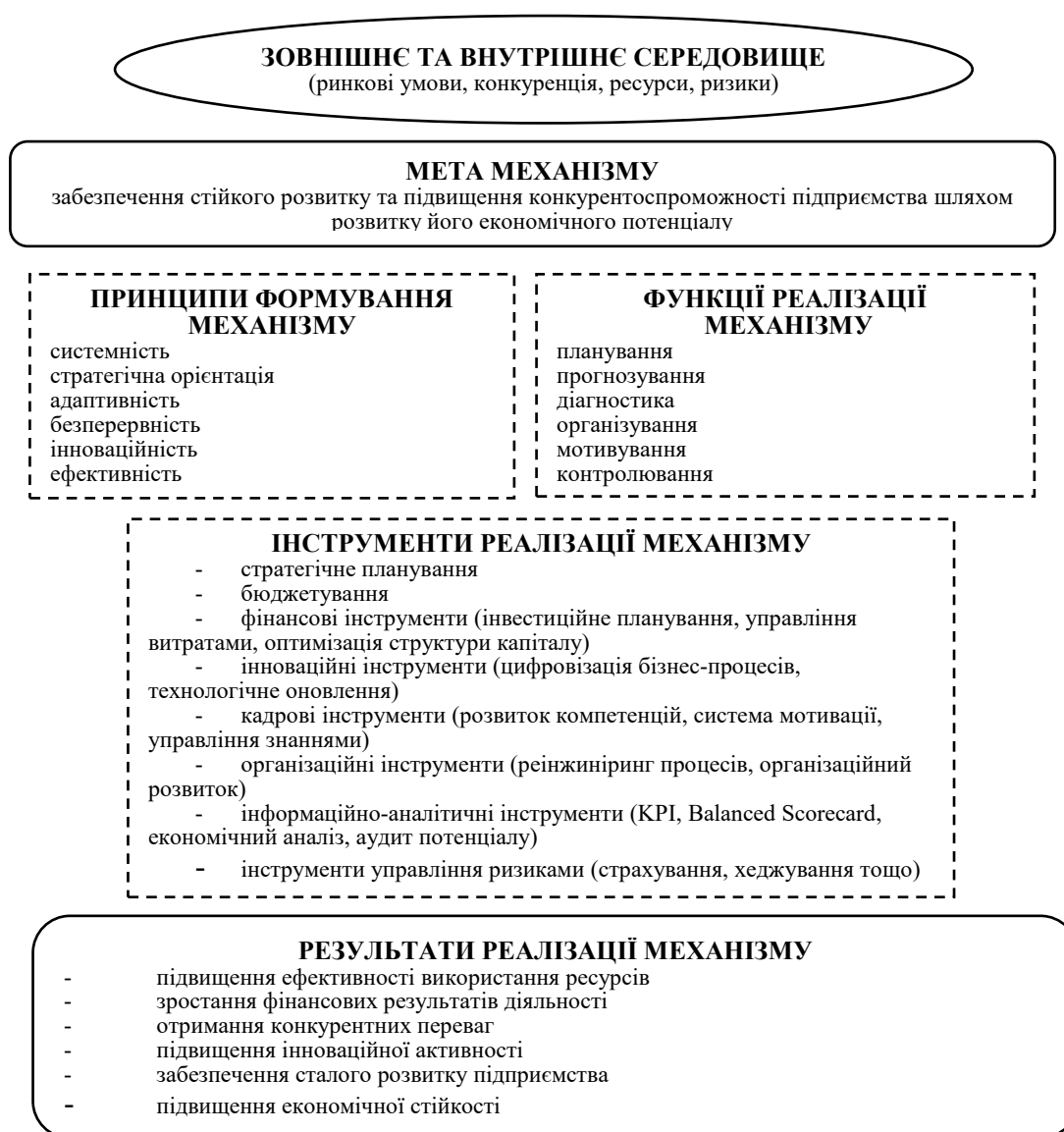

Рис. 1. Концептуальні складові формування механізму розвитку економічного потенціалу підприємства

Запропонований механізм розвитку економічного потенціалу підприємства відображає логічну послідовність взаємодії його ключових елементів – від формування мети та принципів функціонування до застосування відповідних управлінських інструментів і досягнення результатів розвитку, що забезпечують економічну стійкість і конкурентоспроможність підприємства у довгостроковій перспективі.

Реалізація механізму розвитку економічного потенціалу підприємства має відбуватися із застосуванням циклічної моделі. Це зумовлено, насамперед, динамічним характером самого економічного потенціалу, який формується, реалізується та трансформується під впливом змін зовнішнього і внутрішнього середовища.

Економічний потенціал не є статичною величиною, а постійно змінюється в процесі господарської діяльності, що об'єктивно потребує безперервного управлінського впливу та періодичного перегляду управлінських рішень [4,9].

Циклічна модель дозволяє адекватно відобразити безперервність процесу розвитку економічного потенціалу, на відміну від лінійних або разових підходів, які орієнтовані переважно на досягнення короткострокових результатів і не враховують необхідність систематичного оновлення цілей, інструментів і методів управління. У межах циклічного підходу кожен етап розвитку потенціалу логічно пов'язаний із попереднім і наступним, що забезпечує послідовність, системність та узгодженість управлінських дій.

Важливою перевагою циклічної моделі є її здатність забезпечувати адаптивність механізму розвитку економічного потенціалу підприємства. Завдяки наявності етапів оцінювання результатів і коригування управлінських впливів модель дозволяє своєчасно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, технологічні зрушення, зміни споживчих уподобань та посилення конкурентного тиску. Це особливо актуально в умовах нестабільності економічного середовища, коли ефективність управління визначається не стільки точністю первинного планування, скільки здатністю до гнучкого перегляду прийнятих рішень.

Крім того, циклічна модель відповідає логіці стратегічного управління та концепції сталого розвитку підприємства. Вона забезпечує узгодження короткострокових управлінських заходів із довгостроковими стратегічними цілями, оскільки кожен цикл розвитку потенціалу завершується не фіксацією кінцевого результату, а формуванням нового рівня економічних можливостей, який стає відправною точкою для наступного етапу розвитку.

Застосування циклічної моделі також сприяє інтеграції різних складових економічного потенціалу підприємства – ресурсної, фінансової, кадрової, інноваційної та організаційної – у єдину систему управління. У межах циклу забезпечується координація їх розвитку, що дозволяє уникнути дисбалансів між окремими компонентами потенціалу та підвищити загальну ефективність його використання.

На рис. 2 наведено циклічну модель механізму розвитку економічного потенціалу підприємства, яка базується на системному та процесному підходах і відображає безперервний характер управління розвитком економічного потенціалу суб'єкта господарювання. Модель передбачає послідовну реалізацію взаємопов'язаних етапів, що забезпечують динамічну адаптацію економічного потенціалу підприємства до змін внутрішнього та зовнішнього середовища.

Початковим етапом циклу є діагностика економічного потенціалу, яка включає комплексну оцінку ресурсного забезпечення підприємства, рівня ефективності використання ресурсів, а також виявлення внутрішніх резервів і структурних дисбалансів. Результатом цього етапу – є формування інформаційно-аналітичної бази для прийняття управлінських рішень та визначення початкового рівня економічного потенціалу підприємства.

На другому етапі, з урахуванням результатів діагностики, визначаються стратегічні та оперативні цілі розвитку економічного потенціалу. Цілі формуються відповідно до загальної стратегії підприємства, його конкурентної позиції та стадії життєвого циклу. Особлива увага на цьому етапі має бути приділена узгодженню цілей розвитку потенціалу з фінансово-економічними результатами діяльності, визначенню пріоритетних складових потенціалу, розвиток яких забезпечить максимальний ефект та встановленню цільових орієнтирів і показників результативності.

Етап стратегічного проектування розвитку передбачає розроблення стратегії розвитку економічного потенціалу, вибір альтернативних сценаріїв та планування необхідного ресурсного забезпечення. На цьому етапі забезпечується узгодженість між наявними можливостями підприємства та його довгостроковими цілями. Результатом етапу має стати узгоджена система управлінських рішень, орієнтована на нарощування та ефективну реалізацію економічного потенціалу.

Реалізація управлінських впливів передбачає застосування сукупності економічних, організаційних, інноваційних і цифрових інструментів, спрямованих на нарощування та якісну трансформацію складових економічного потенціалу. Особлива увага має приділятися розвитку людського капіталу та управлінських компетенцій як ключових чинників ефективної реалізації механізму.

Наступним етапом є оцінювання результатів розвитку економічного потенціалу. На цьому етапі порівнюються фактичні показники з плановими та цільовими, оцінюється вплив реалізованих заходів на фінансові результати та конкурентоспроможність підприємства, виявляються відхилення та причини їх виникнення, здійснюється коригування цілей, інструментів і управлінських рішень.

Результати оцінювання слугують вихідною інформацією для початку нового циклу розвитку економічного потенціалу, що забезпечує безперервність та адаптивність механізму.

Таким чином, запропонований алгоритм реалізації циклічної моделі механізму розвитку економічного потенціалу підприємства забезпечує:

- поєднання стратегічного та оперативного управління;
- інтеграцію етапів оцінювання, планування, реалізації та контролю;
- адаптацію управлінських рішень до змін зовнішнього середовища;
- безперервне відтворення та нарощування економічних можливостей підприємства.

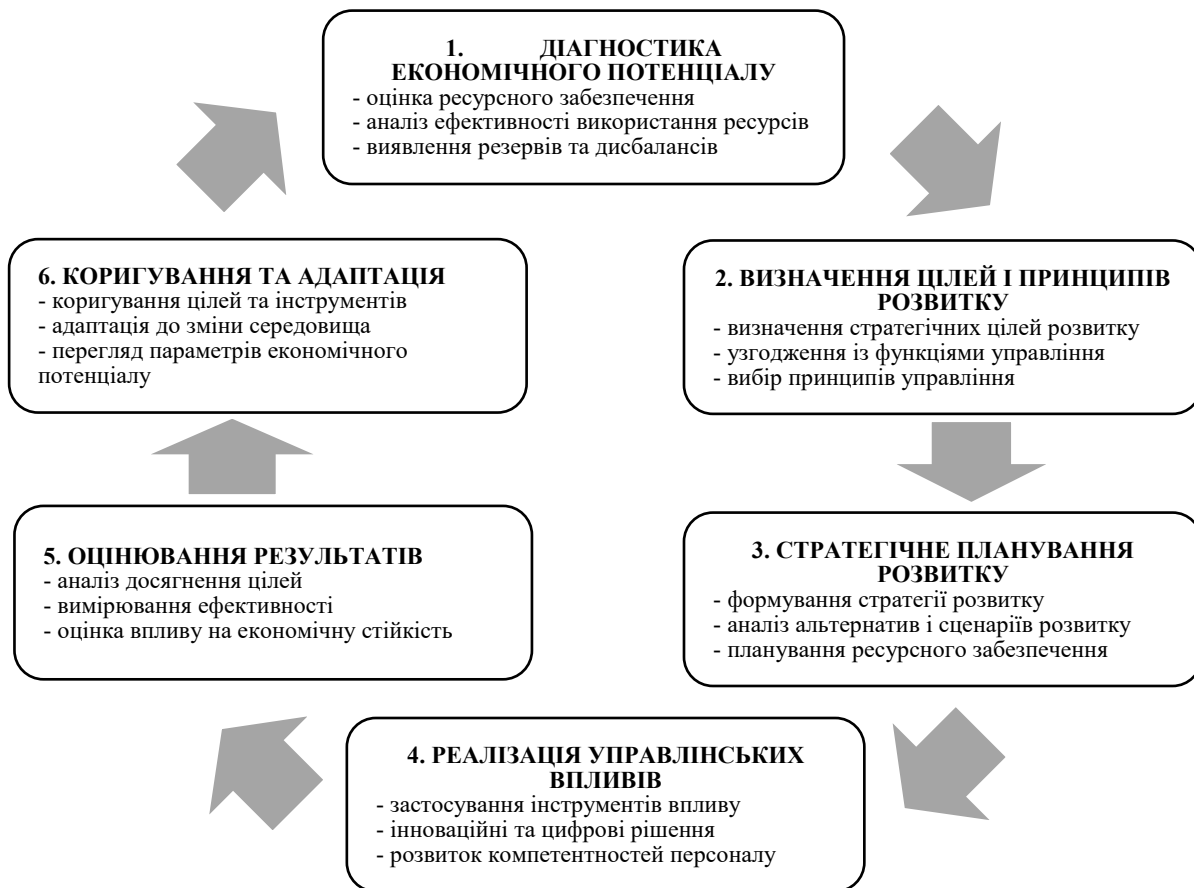

Рис. 2. Циклічна модель механізму розвитку економічного потенціалу підприємства

Застосування циклічної моделі механізму розвитку економічного потенціалу підприємства забезпечує системність, адаптивність і безперервність управління, сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів та створює умови для стійкого економічного зростання підприємства в умовах нестабільності зовнішнього середовища.

З метою кількісного оцінювання рівня та динаміки розвитку економічного потенціалу підприємства у межах циклічної моделі механізму управління доцільним є застосування інтегрального показника, який дозволяє узагальнити різноманітні характеристики ресурсів, результативності та відтворювальних можливостей підприємства в певному аналітичному індикаторі.

Інтегральний показник розвитку економічного потенціалу підприємства ґрунтується на таких методичних положеннях та припущеннях:

- економічний потенціал має багатокомпонентну структуру;
- розвиток потенціалу проявляється не лише у зростанні ресурсів, а й у підвищенні ефективності їх використання;
- оцінка повинна враховувати динаміку змін;
- складові потенціалу мають різну вагомість, що потребує застосування вагових коефіцієнтів.

Для формування інтегрального показника економічний потенціал підприємства доцільно представити у вигляді сукупності n ключових компонентів:

$$EP = \{EP_1, EP_2, \dots, EP_n\},$$

де:

- EP_1 – фінансовий потенціал;
- EP_2 – виробничий потенціал;
- EP_3 – кадровий потенціал;
- EP_4 – інноваційний потенціал;
- EP_5 – організаційно-управлінський потенціал.

За потреби перелік компонентів економічного потенціалу може бути розширений залежно від галузевої специфіки підприємства.

Кожен компонент економічного потенціалу описується системою з m_i показників:

$$EP_i = \{x_{i1}, x_{i2}, \dots, x_{imi}\}$$

Для забезпечення порівнянності показники нормалізуються:

$$Z_{ij} = \frac{x_{ij}}{\max(x_{ij})} \quad ; \quad Z_{ij} = \frac{\min(x_{ij})}{x_{ij}}$$

Частковий інтегральний показник i -го компонента визначається як зважена сума нормалізованих показників:

$$I_{EPi} = \sum_{j=1}^{m_i} W_{ij} * Z_{ij}$$

де:

W_{ij} – ваговий коефіцієнт j -го показника,

$$\sum_{j=1}^{m_i} W_{ij} = 1$$

Інтегральний показник рівня економічного потенціалу підприємства визначається за формулою:

$$I_{EP} = \sum_{i=1}^n \alpha_i * I_{EPi}$$

де:

I_{EP} – інтегральний показник економічного потенціалу;

α_i – ваговий коефіцієнт значущості i -го компонента,

$$\sum_{i=1}^n \alpha_i = 1$$

Вагові коефіцієнти можуть визначатися різними методами, зокрема: методом експертних оцінок, методом аналізу ієрархій або статистичними методами (дисперсійний аналіз).

Для оцінювання саме розвитку, а не статичного стану потенціалу, пропонується інтегральний показник розвитку економічного потенціалу підприємства:

$$I_p = \frac{I_{EP}^t}{I_{EP}^{t-1}}$$

або його приріст:

$$I_p = I_{EP}^t - I_{EP}^{t-1}$$

де:

I_{EP}^t , I_{EP}^{t-1} – значення інтегрального показника у поточному та базовому періодах.

Отримані розрахункові значення можуть бути інтерпретовані у такий спосіб:

$I_p > 1$ (або $> 0 > 0$) – розвиток економічного потенціалу;

$I_p = 1$ (або $= 0$) – стагнація;

$I_p < 1$ (або < 0) – скорочення економічного потенціалу.

Для глибшого аналізу і більш обґрунтованого прийняття управлінських рішень доцільно також оцінювати внесок кожного із компонентів економічного потенціалу у загальний приріст:

$$\Delta I_{\text{ЕП}i} = \alpha_i * (I_{\text{ЕП}}^t - I_{\text{ЕП}}^{t-1})$$

Таким чином, запропонований інтегральний показник дозволяє формалізувати розвиток економічного потенціалу, забезпечує можливість динамічного та порівняльного аналізу, є адаптивним до різної галузевої специфіки та може бути використаний як інструмент прийняття стратегічних управлінських рішень.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Розвиток економічного потенціалу підприємства є ключовою передумовою забезпечення його стійкого економічного зростання та конкурентоспроможності в умовах динамічного зовнішнього середовища. Економічний потенціал доцільно розглядати не лише як сукупність ресурсів, а як здатність підприємства до їх ефективного використання, відтворення та трансформації відповідно до стратегічних цілей розвитку.

Формування цілісного механізму розвитку економічного потенціалу підприємства має відбуватися з урахуванням взаємодії його складових з інструментами стратегічного управління й оцінювання результативності.

З огляду на це доцільно розглядати механізм розвитку економічного потенціалу підприємства як цілісну, багаторівневу та адаптивну систему, що забезпечує поетапне нарощування та якісну зміну економічних можливостей підприємства.

Застосування циклічної моделі механізму розвитку економічного потенціалу, яка відображає безперервний характер управління, забезпечує адаптацію управлінських рішень до змін зовнішнього середовища та узгодження короткострокових заходів із довгостроковими стратегічними орієнтирами. Алгоритм реалізації циклічної моделі має включати етапи діагностики, цілепокладання, стратегічного проєктування, реалізації управлінських впливів та оцінювання результатів.

Розроблений методичний підхід до кількісного оцінювання розвитку економічного потенціалу підприємства на основі інтегрального показника дозволяє узагальнити різноманітні характеристики складових потенціалу, оцінити їх динаміку та визначити внесок кожного компонента у загальний результат розвитку. Запропонований інструментарій є універсальним, адаптивним до будь-якої галузевої специфіки та може бути використаний у практиці стратегічного управління підприємствами.

Подальші наукові розвідки у цьому напрямі вбачаємо у дослідженні взаємозв'язку розвитку економічного потенціалу із забезпеченням стійкості, антикризового управління та економічної безпеки підприємства.

Література

1. Богма О., Ганечко І., Лимар В. (2022). Економічний потенціал підприємства: зміст та ключові характеристики. *Scientia fructuosa*. 1(141), 58–68. [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022\(141\)04](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022(141)04).
2. Пілецька, С., Коритько, Т., & Лукаржевська-Мялик, В. (2022). Економічний потенціал розвитку підприємства в системі управління його безпекою. *Економіка та суспільство*, (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-34>
3. Хачатрян В. В. (2020) Потенціал підприємства: сутність та економічний зміст. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки* 4(3), [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-284-4\(3\)-47](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-284-4(3)-47)
4. Кобелева Т., Перерва П. (2025). Стратегії розвитку та оцінювання економічного потенціалу промислового підприємства в умовах креативної економіки. *Вісник Полтавського державного аграрного університету. Серія «Економіка, управління та фінанси»* (3). <https://doi.org/10.32782/pdau.eco.2025.3.7>
5. Орехова А.І. (2018). Економічний потенціал підприємства: сутнісні характеристики та структуризація. *Економіка і суспільство*, (17). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-45>
6. Гнатківський Б.М. Основні компоненти структури економічного потенціалу підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2021. No4(6). С. 259–264. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2021-4-31>.
7. Лисенко А.М., Коряк А.С. (2020). Поняття економічного потенціалу та концептуалізація підходів до його трактування. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 5(38). С. 221–227. [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5\(38\).221-227](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5(38).221-227)
8. Балахонова, О. В. (2021). Узагальнення складових економічного потенціалу підприємства і механізм його розвитку. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*, 20(2(48)), 98–115. [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2021.2\(48\).243683](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2021.2(48).243683)
9. Вовк, О. М., & Дудік, А. О. (2020). Управління потенціалом розвитку підприємства: стратегічний підхід. *Економічний простір*, (162), 53–56. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/162-9>

10. Завора, О. (2024). Потенціал підприємства: сутність та ідентифікація його складових. *Економіка та суспільство*, (66). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-70>
11. Потрашкова, Л. В. (2016). Розробка моделі оцінки стратегічного потенціалу підприємства за допомогою математичного програмування. *Технологічний аудит та резерви виробництва*, 3 (5(29)), 26–30. <https://doi.org/10.15587/2312-8372.2016.72509>
12. Гусаковська Т. О., Серeda О. О. (2024). Економічний потенціал підприємства: сутність та основні складові. *Проблеми економіки*, 2 (60), 126–135. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-129-135>

References

1. Bohma O., Hanechko I., Lymar V. (2022). *Ekonomichniy potentsial pidpriemstva: zmist ta kliuchovi kharakterystyky*. *Scientia fructuosa*, 1(141), 58–68. [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022\(141\)04](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022(141)04)
2. Piletska S., Korytko T., Lukarzhevska-Mialyk V. (2022). *Ekonomichniy potentsial rozvytku pidpriemstva v systemi upravlinnia yoho bezpekoitu*. *Ekonomika ta suspilstvo*, (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-34>
3. Khachatryan V. V. (2020). *Potentsial pidpriemstva: sutnist ta ekonomichniy zmist*. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, 4(3). [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-284-4\(3\)-47](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-284-4(3)-47)
4. Kobielieva T., Pererva P. (2025). *Strategii rozvytku ta otsiniuvannya ekonomichnoho potentsialu promyslovoho pidpriemstva v umovakh kreatyvnoi ekonomiky*. *Visnyk Poltavskoho derzhavnoho ahrarnoho universytetu. Seriya «Ekonomika, upravlinnia ta finansy»*, (3). <https://doi.org/10.32782/pdau.eco.2025.3.7>
5. Oriekhova A. I. (2018). *Ekonomichniy potentsial pidpriemstva: sutnisni kharakterystyky ta strukturyzatsiia*. *Ekonomika i suspilstvo*, (17). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-45>
6. Hnativskyi B. M. (2021). *Osnovni komponenty struktury ekonomichnoho potentsialu pidpriemstv*. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, 4(6), 259–264. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2021-4-31>
7. Lysenko A. M., Koriak A. S. (2020). *Poniattia ekonomichnoho potentsialu ta kontseptualizatsiia pidkhodiv do yoho traktuvannya*. *Tsentrlnoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky*, 5(38), 221–227. [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5\(38\).221-227](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5(38).221-227)
8. Balakhonova O. V. (2021). *Uzahalnennia skladovykh ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva i mekhanizm yoho rozvytku*. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia*, 20(2(48)), 98–115. [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2021.2\(48\).243683](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2021.2(48).243683)
9. Vovk O. M., Dudik A. O. (2020). *Upravlinnia potentsialom rozvytku pidpriemstva: stratehichniy pidkhid*. *Ekonomichniy prostir*, (162), 53–56. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/162-9>
10. Zavora O. (2024). *Potentsial pidpriemstva: sutnist ta identyfikatsiia yoho skladovykh*. *Ekonomika ta suspilstvo*, (66). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-70>
11. Potrashkova L. V. (2016). *Rozrobka modeli otsinky stratehichnoho potentsialu pidpriemstva za dopomohoiu matematychnoho prohranuvannya*. *Tekhnolohichni audyt ta rezervy vyrobnytstva*, 3(5(29)), 26–30. <https://doi.org/10.15587/2312-8372.2016.72509>
12. Husakovska T. O., Sereda O. O. (2024). *Ekonomichniy potentsial pidpriemstva: sutnist ta osnovni skladovi*. *Problemy ekonomiky*, 2(60), 126–135. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-129-135>